Suomen Pysyvä Edustusto Bryssel EUE NEUVOSTORAPORTTI EUE2021-03015

EUE Laine-Nordström Paula(UM), Nurkkala Niina(UM), Mähönen Maiju(UM)

30.09.2021

Asia
EU:n kilpailukykyneuvosto (tutkimus ja innovaatiot, sisämarkkinat, teollisuuspolitiikka)

Kokous
Kilpailukykyneuvosto 28.09.2021 - 29.09.2021

Tutkimuksesta ja innovaatioista vastaavien ministerien kokouksessa 28.9. hyväksyttiin päätelmät tutkimusta ja innovointia koskevasta globaalista lähestymistavasta. Tiedoksi saatettiin PL:n ja HU:n lausumat sukupuoli-käsitteen tulkinnasta päätelmissä. Tutkimuspäivänä keskusteltiin myös Euroopan tutkimusalueen toimeenpanosta ja hallinnosta. FI korosti puheenvuorossaan ERA:n tehokkaampaa toimeenpanoa, suoraviivaista hallintomallia sekä eri toimijoiden selkeitä rooleja. FI esitti myös konkreettisen tavan integroida sidosryhmät ERA:n hallintoon sisällyttämällä sidosryhmien edustus tarpeen mukaan koolle kutsuttavaan ERA -foorumin laajennettuun kokoonpanoon.

Muissa asioissa komissio antoi ajankohtaiskatsauksen Horisontti Euroopan assosiaatiosopimusten neuvottelutilanteisiin ja puheenjohtaja informoi Horisontti Euroopan institutionaalisten kumppanuuksien valmistelutilanteesta sekä heinäkuussa pidetystä tasa-arvo -konferenssista ja tasa-arvojulistuksesta, joka jäsenmaiden on mahdollista allekirjoittaa lokakuun kuluessa. Tutkimusneuvostossa Suomea edusti pysyvän edustajan sijainen Tuuli-Maaria Aalto.

Teollisuuspolitiikasta ja sisämarkkinoista vastaavien ministereiden kokouksessa 29.9. ensimmäisen politiikkakeskustelun aiheena oli 55-valmiuspaketti teollisuuden näkökulmasta. Keskustelussa korostui tuki paketin tavoitteille, mutta myös sen toimeenpanoon liittyvät haasteet. Vihreä siirtymä nähdään kasvumahdollisuutena. Haasteena on varmistua reilusta kustannustenjaosta ja siitä, että sääntely-ympäristö on selkeä ja innovointeja tukeva. Keskustelua käytiin muun muassa vihreää siirtymää tukevista teknologioista, IPCEI:den käytöstä, sekä siirtymän sosioekonomista vaikutuksista. Jäsenvaltiot kannattivat kilpailukykyneuvoston aktiivista roolia 55-valmiuspaketin käsittelyn seurannassa.

Toisen politiikkakeskustelun aiheena oli parempi lainsäädäntö EU:n kilpailukyvyn ja sisämarkkinoiden tukena. Keskustelussa useat jäsenvaltiot toivat esiin, että lainsäädännön pitää olla korkeatasoista, johdonmukaista ja selkeää. Sen pitää pystyä vastaamaan tulevaisuuden ja digitalisaation haasteisiin. Paremman sääntelyn katsottiin olevan keskeisessä asemassa

sisämarkkinoiden toiminnassa ja kaksoissiirtymässä. Jäsenvaltioiden kommenteissa nousivat muun muassa vaikutusarvioiden merkitys, pk-yritysten huomioiminen sekä yksi yhdestä -periaate. Parempaa sääntelyä koskevaa tiedonantoa tuettiin yleisesti.

Neuvosto hyväksyi EU:n ja Yhdysvaltojen kauppa- ja teknologianeuvoston yhteisen lausuman 12259/21 + ADD 1 + ADD 2. Muissa asioissa komissio tiedotti sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon valvontaa käsittelevän työryhmän vuosiraportista. Lisäksi Kreikan valtuuskunta tiedotti Italian valtuuskunnan tuella ministerien yhteisestä julkilausumasta innovatiivisista julkisista hankinnoista. Puheenjohtaja antoi tilannekatsauksen yhtenäispatentista ja yhdistetystä patenttituomioistuimesta.

TUTKIMUS 28.9.

(Nina Nurkkala, EUE)

Päätelmät tutkimusta ja innovointia koskevasta kokonaisvaltaisesta lähestymistavasta

Pj. esitteli aluksi päätelmien taustaa ja tarkoitusta. Komissio julkaisi 18. toukokuuta 2021 tiedonannon ”Tutkimusta ja innovointia koskeva kokonaisvaltainen lähestymistapa – Euroopan kansainvälistä yhteistyötä muuttuvassa maailmassa koskeva strategia". Komissio vahvisti siinä unionin sitoutumisen avoimuuteen ja perusarvoihin kansainvälisessä yhteistyössä tutkimuksen ja innovoinnin alalla. Tiedonanto esiteltiin kilpailukykyneuvoston istunnossa 28. toukokuuta 2021. Tutkimustyöryhmä keskusteli tiedonannosta 7. kesäkuuta 2021 Portugalin puheenjohtajakaudella. Nyt annettavat päätelmät vastaavat komission tiedonantoon. Kyseessä on ERA:n yksi prioriteettialoista ja ERA:n keskiössä on syventää yhteistyötä kolmansien maiden kanssa. Päätelmistä välittyy vahva viesti, että EU edistää tutkimuksen avoimuutta ja sääntöperustaista yhteistyötä T&I-alalla. Samaan aikaan EU:n tulee turvata samat säännöt kaikille ja Euroopan strateginen autonomia samalla kun säilytetään avoin talous.

DE, IT, ES ja AT käyttivät päätelmiä tukevat puheenvuorot, joissa ne korostivat tutkimuksen vapautta ja kolmasmaayhteistyötä T&I-toiminnan keskiössä painottaen pitkänajan yhteistyömaiden UK:n, Israelin ja Sveitsin assosioitumissopimusten solmimisten tärkeyttä niin pian kuin mahdollista erityistilanteet, kuten Sveitsin maksamattomat koheesiomaksut ja puuttuva puitesopimus, huomioiden.

SE ilmaisi myös tukensa päätelmille ja kertoi pitävänsä tärkeänä komission aloitetta, jossa se esittelee ohjeistuksen, kuinka toimia korkeakouluihin ja tutkimusorganisaatioihin kohdistuvan ulkomaisen häirinnän tilanteissa.

Lisäksi ES, IT ja NL nostivat erikseen esiin päätelmien tasa-arvo-elementit.

Myös DK piti puheenvuoron ja korosti tasapainon löytämistä ”niin avointa kuin mahdollista, niin suljettua kuin tarpeen” periaatteen mukaisesti.

Lopuksi puheenjohtaja totesi neuvoston hyväksyneen päätelmät, ja istunnon pöytäkirjaan merkitään myös PL ja HU lausumat koskien tekstissä olevia viittauksia sukupuolten tasa-arvoon.

Näkemystenvaihto Euroopan tutkimusalueen (ERA) hallinnosta ja toimeenpanosta

Pj totesi aluksi, että tämän keskustelun lopputulema on ohjeistaa seuraavien dokumenttien valmistelua: neuvoston suosituksia ERA-sopimuksesta sekä päätelmiä ERA:n hallinnosta. Puheenvuoroissa toivottiin vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

1. Varmistetaanko ehdotetulla hallinnolla jäsenvaltioiden riittävä poliittinen omistajuus ja sitoumukset? Miten tätä voitaisiin edelleen vahvistaa erityisesti korkealla poliittisella tasolla? Mikä on ministerikokousten ja ERAn kansallisten toimintasuunnitelmien tai etenemissuunnitelmien rooli tässä suhteessa?
2. Miten ja kuinka usein olette tai aiotte olla tekemisissä kansallisen tason sidosryhmäorganisaatioiden kanssa? Miten EU:n tason sidosryhmät olisi otettava järjestelmällisemmin mukaan?
3. Miten kolmannet maat olisi otettava mukaan ERAn tulevaan hallinnointiin ja olisiko tässä yhteydessä tehtävä ero Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan assosioituneiden maiden ja muiden kumppanimaiden välillä?

Komissio käytti ensimmäisen puheenvuoron ja kiitti puheenjohtajaa sekä neuvostoa ERA:n pitämisestä korkealla poliittisella agendalla. ERA-pactin ja ERA-päätelmien hyväksyminen tulevat olemaan paitsi uusi erinomainen askel kohti tutkimusalueen syventämistä myös kohti kestävää kilpailukykyä. KOM idea on ollut alusta saakka, että jäsenvaltiot ja komissio tekisivät yhteistyötä entistä läheisemmin. Komission näkökulmasta ERA-ministerikonferenssi on kannatettava. Hallintorakenne näyttelee isoa roolia koordinaation yksinkertaistamisessa. Sen tulee ottaa huomioon uudet prioriteetit ja vahvistetut arvot. KOM mukaan täysin selvää, että neuvoston tulee hyväksyä ERA:n politiikkasisällöt. ERA forumin sekä ERAC:in osalta on vältettävä päällekkäisyyksiä: ERAC keskittyisi strategisiin asioihin ja ERA forum enemmän toimeenpanoon ja sen seurantaan. Toimeenpanon kanssa käsi kädessä tulee kulkea T&I-rahoitus ja kunnianhimo nostaa sitä. KOM myös vetosi, että menestyminen uudessa ERA:ssa on linkittynyt kunkin sitoutumiseen viitaten pöydän ympärillä istuviin ministereihin. On kyse myös kansallisista uudistuksista. KOM korosti myös kansallisen tason sidosryhmien osallistamista ja yhteistyötä. Yhdessä tekemistä tarvitaan paitsi T&I-sidosryhmien, myös liitännäismaiden kanssa. On ennen kaikkea tyytyväinen, että ERA on tullut vahvasti agendalle, josta kiitos kuuluu myös edellisille puheenjohtajille Saksalle ja Portugalille.

Jäsenmaista liki kaikki korostivat rakenteiden tehokkuutta ja neuvoston osallistamisen ja päätöksentekoroolin tärkeyttä. Myös liian byrokratian välttäminen hallinnossa ja seurannassa korostui suuressa osassa puheenvuoroja. ERA-ministerikonferenssin järjestäminen jakoi mielipiteitä, mutta aiheesta enemmän käyttivät puheenvuoroja ne, jotka kannattivat erillistä ministerikonferenssia. Mm. AT totesi, että ministerikonferenssi kerran lukukaudessa olisi hyvä idea pitää poliittinen taso mukana riittävästi. CZ, BE, CY, HR, MT ja DE olivat samoilla linjoilla, joskin jotkin ottivat kantaa, että harvempikin kokoontuminen riittäisi. SE mielestä ministerien osallistamiseen pitäisi käyttää olemassa olevia rakenteita. Myös LU avoimen skeptinen erilliselle ERA-konferenssille.

Muissa toimijoiden järjestäytymistä ja mandaatteja koskevissa puheenvuoroissa nousivat esiin mm. ESFRI:n rooli – CZ mukaan ESFRI ERA Forumin alaryhmänä laskisi sen painoarvoa nykyisestä. Myös SK ja PL samaa mieltä. IE korosti, että ERA Forumin johto pitää olla jäsenvaltioilla. Vain FI otti selvästi kantaa, ettei pysyviä temaattisia alaryhmiä tulisi nimetä, mutta useampi maa, joka oli puhunut samasta asiasta työryhmässä, viittasi tähän nyt epäsuorasti mm. puhumalla virtaviivaistetusta hallintomallista ja siitä, kuinka vanhoista työryhmistä tai rakenteista ei tulisi pitää kiinni vain tavan vuoksi (DK, NL). IT korosti institutionaalista balanssia ERA:n hallinnossa. IT otti lisäksi oman linjan ERAC:in rooliin pitäen sitä ei vain strategisena, vaan myös implementaatioelimenä. MT kuvasi ERAC:ia ERA:n kampukseksi.

Osa jäsenmaista otti kantaa myös investointitavoitteisiin ja ylipäätään ERA:n seurantaan. Useampi kannatti kansallisten ERA-suunnitelmien vapaaehtoisuutta (ainakin FR, DE, SE). SE myös kommentoi, että KOM pitäisi antaa selkeä malli toimintasuunnitelmien tekemiseen sekä muistutti että kansallisen tason pääsijainen vastuu pidettävä selvänä. FR puolestaan nosti esiin toimintasuunnitelmien ”poolamisen”. AT korosti, ettei kaikkien ERA-toimien tarvitse koskea kaikkia jäsenmaita. EL ja EE painottivat jäsenmaiden erilaisuutta ja sitä kautta ERA:n hallinnon joustavuutta. Suorimman puheenvuoron aiheesta käytti DK, joka totesi, että ei ole vakuuttunut kansallisten suunnitelmien tuovan haluttua aitoa jäsenmaiden sitoutumista, ja investointitavoitteissa pitäisi keskittyä uusien tavoitelukujen sijaan todella toteuttamaan nykyiset tavoitteet ja tekemään niistä realistisia. PT nosti ainoana esiin, että seurannan integroimisesta ohjausjaksoon tulisi käydä keskustelua Ecofinin kanssa.

Sidosryhmien osallistamisen osalta moni maa kertoi omista kansallisista käytänteistään, joita pitivät hyvinä. Ainakin FI, RO, DE, BE nostivat esiin, että sidosryhmiä ei ole tarkoituksenmukaista tuoda jäsenmaiden rinnalle yhtäläisiksi jäseniksi esim. kaikkiin ERA Forumin kokouksiin, vaan osallistaa ad hoc -pohjaisesti. FI esitti, että sidosryhmien edustus voitaisiin sisällyttää tarpeen mukaan koolle kutsuttavaan ERA Forumin laajennettuun kokoonpanoon. CY oli puolestaan valmis tukemaan sidosryhmien osallistamista tasaveroisina jäseninä ERA Forumissa.

Kolmansien maiden osalta osa jäsenmaista piti hyvänä osallistaa ERA:n hallintoon sekä assosioituja maita että kandidaattimaita (mm. AT, tapauskohtaisesti BG) ja toiset assosioituja maita (mm. LU, HU, CY. LT, IE). Tosin näidenkin maiden välillä oli sävyeroja, tulisiko assosioitujen maiden olla yhtäläisiä jäseniä rakenteissa vai vain osallistua keskusteluun. Monet maat (mm. DE, FR, ES) puhuivat laajemmin niiden maiden mukaan ottamisesta, jotka jakavat samat arvot ja joiden kanssa vastavuoroisuus on mahdollinen. Myös NL lähestyisi asiaa avoimesti ja tapauskohtaisesti. DE myös korosti puheenvuorossaan, että teknologinen suvereniteettikin saavutetaan vain yhteistyön kautta, ei eksklusiivisuudella.

Muita esille nousevia asioita, joita ERA:n toimeenpanossa pitäisi jäsenmaiden mukaan huomioida, olivat lisäksi missiot (PT), ERA:n linkittyminen Fitfor55 (PT) sekä ohjeet synergioihin rakennerahastoihin (LV, monet perinteiset koheesiomaat).

Muut asiat

Komissio informoi neuvostoa Horisontti Euroopan assosiaationeuvottelujen etenemisestä. Raportti liitteenä. Asiasta ei käyty keskustelua.

Puheenjohtaja antoi tilannekatsauksen institutionaalisten kumppanuuksien tilanteesta. Metrologian osalta on edetty trilogivaiheeseen. Työryhmä saavutti konsensuksen 16.6. jonka jälkeen coreper antoi mandaatin neuvotteluihin Euroopan parlamentin kanssa. Puheenjohtaja on käynyt kaksi teknistä neuvottelua parlamentin kanssa ja toivoo niiden pohjalta, että 28.9. käytävä yksi trilogi riittää sovun saavuttamiseen. Single Basic Actin osalta työryhmä on myös saavuttanut sellaisen konsensuksen, että pj:n näkemyksen mukaan sillä on määräenemmistön tuki. SBA menee ennen coreperia kielitarkastukseen. SBA:n osalta parlamentti on konsultoivassa roolissa. KOM käytti puheenvuoron, jossa se kiitti nykyistä pj:aa ja Portugalia näistä faileista. KOM toivoo, että voimme edetä niissä nopeasti, koska kaikki myöhästykset vaikuttavat hakujen aikatuluihin. Gabriel kertoi myös itse osallistuvansa trilogi-neuvotteluun iltapäivällä.

PJ piti viimeisenä AOB-asiana esityksen tasa-arvoaspekteista ERA:ssa, joka oli ollut myös 8.-9.7. pidetyn virtuaalisen konferenssin aihe. Esitys löytyy liitteenä. Lisäksi pj kertoi tasa-arvojulistuksesta, johon se toivoo jäsenmaiden liittymistä 29.10. mennessä. Julistuksen edistymisestä on tarkoitus

raportoida marraskuun kilpailukykyneuvostossa. KOM käytti puheenvuoron, jossa se tukee julistusta ja kiitti puheenjohtajaa tarttumisesta rakenteelliseen haasteeseen. Useat jäsenvaltiot joko kertoivat suoraan allekirjoittavansa julistuksen (DE, SE) tai suhtautuvansa siihen myönteisesti (ES, NL, FI, MT, HR, DK, LU, IE, AT, IT).

TEOLLISUUSPOLITIIKKA JA SISÄMARKKINAT 29.9.

Politiikkakeskustelu: Päivitetyn Euroopan uuden teollisuusstrategian käyttöönotto: Vihreän siirtymän nopeuttaminen ja 55-Valmiuspaketti teollisuuden näkökulmasta

(Maiju Mähönen, EUE)

Pj.: tarkoitus on keskustella heinäkuussa 2021 julkaistusta FF55-paketista teollisuuden näkökulmasta, erityisesti peilaten toukokuussa 2021 julkaistuun teollisuusstrategian päivitykseen. FF55-paketti asettaa kunnianhimoisia päästövähennystavoitteita vuosille 2030 ja 2050 ja pitää sisällään lukuisia toisiinsa linkittyviä ehdotuksia. Teollisuuden näkökulmasta tavoite on uudistaa EU:n talous ja onnistua vihreässä siirtymässä siten, että huolehditaan myös tasapuolisista toimintaedellytyksistä ja pysytään kansainvälisesti kilpailukykyisinä. On tärkeä nähdä siirtymä kasvumahdollisuutena, ja tässä innovaatioiden tukeminen on olennaisessa roolissa. On myös tärkeää, että siirtymä toteutetaan sosiaalisesti oikeudenmukaisesti ja reilua taakanjakoa kunnioittaen.

Vihreän siirtymän välttämättömyyttä ei voida kiistää. Haaste on siinä, kuinka kattaa ja jakaa tarvittavista muutoksista aiheutuvat kustannukset. Mitä aiemmin EU toteuttaa siirtymän, sitä aiemmin se pääsee nauttimaan sen hedelmistä kuten vihreyden tuomasta kilpailuedusta kansainvälisillä markkinoilla. On tärkeää, että kilpailukykyneuvosto seuraa FF55-paketin käsittelyä ja pyrkii tuomaan aktiivisesti teollisuusnäkökulmia valmistelun edetessä esiin. Tavoite on, että teollisuus ja yritykset voivat hyödyntää vihreän siirtymän tarjoamat mahdollisuudet parhaalla mahdollisella tavalla. Haasteet on myös tunnistettava ja niihin tulee puuttua, yrityksiä tulee auttaa siirtymässä. Muun muassa energian hintojen nousu on monien jakama huoli, ja komission on arvioitava paketin täytäntöönpanon vaikutukset niin yrityksille, kansalaisille, kuin EU:n taloudelle kokonaisuudessaan. Hiilivapaa, riittävä ja kohtuulliseen hintaan saatavilla oleva sähköenergia on avainasemassa vihreään talouteen siirtymisessä. EU:n tulee varmistaa riittävät sijoitukset energian tuotantoon ja infrastruktuuriin. Tutkimus- kehitys- ja innovaatio panokset ovat keskeisiä uusien teknologioiden hyödyntämisessä siirtymän tukena. Tulevan standardisointistrategian avulla pyritään lisäämään EU:n globaalia johtajuutta mm. puhtaan teknologian standardeissa. Myös työvoiman uudelleen ja edelleen kouluttaminen on tärkeää. Kilpailukykyneuvoston etuna on laaja katsantokanta EU:n talouteen ja mahdollisuus arvioida FF55-paketin kokonaisvaikutuksia. Tarkoitus on raportoida paketin etenemisestä seuraavassa kilpailukykyneuvostossa marraskuussa 2021.

KOM (*Maroš Šefčovič*): kilpailukyky tulee huomioida vihreässä siirtymässä. On huomattu, että etunenässä liikkuminen on myös kilpailuetu. EU oli esimerkiksi ensimmäinen vihreitä joukkovelkakirjoja myöntävä taho, ja sittemmin niiden kysyntä on kasvanut räjähdysmäisesti. Vihreä siirtymä on nähtävä mahdollisuutena yrityksille (*business case*). Kokemus Euroopan akkuallianssista näyttää siihen suuntaan, ettei suurin ongelma ole rahoituksen riittävyys, vain raaka-aineiden ja osaavan työvoiman riittävyys.

Kaikki jakavat FF55-paketin kunnianhimon ja tulee muistaa, että päivitetyn teollisuusstrategian sekä paketin tavoitteet voivat tukea toinen toistaan. Yhdessä nämä voidaan nähdä EU:n kasvustrategiana. Mitä paremmin saadaan esimerkiksi kriittisiä raaka-aineita, sitä tehokkaammin voidaan toteuttaa uusiutuvan energian projekteja ja kehittää uusia vihreitä teknologioita. Digitaalisuus ja vihreys ovat

osa samaa kokonaisuutta. Laaja FF55-paketti koskee kaikkia EU:n keskeisimpiä ilmastoon liittyviä säädöksiä, kuten päästökauppajärjestelmää (ETS). On tärkeää, että tasapuolisista kilpailunedellytyksistä suhteessa kolmansiin maihin huolehditaan.

Kasvupotentiaalin lisäksi siirtymällä on potentiaalia työllistää. Tässä toimii esimerkkinä akkuallianssin kautta toteutettu työvoiman kouluttamishanke Ranskassa ja Espanjassa, joissa molemmissa on tavoite koulutta 150 000 ihmistä. Tällaista työtä tarvitaan lisää eri sektoreilla. On tuettava teollisten ekosysteemien pitkäaikaisia sijoituksia ja uusien esimerkiksi kiertotalouteen perustuvien toimintamallien luomista. Erityistä huomiota on kiinnitettävä sektoreihin, joille siirtymä tulee kalliimmaksi, kuten energiaintensiiviseen sektoriin. Sama koskee muun muassa liikennettä, maataloutta ja rakennusteollisuutta. Päivitetyn teollisuusstrategian alaiset siirtymäväylät ovat tässä tärkeitä. Energiaintensiivisen teollisuuden siirtymäväylää koskeva työpaperi julkaistiin juuri. Myös vihreän teräksen kehittäminen on keskeistä. Sähköistäminen edellyttää vihreää vetyä ja pääsyä raaka-aineisiin. On arvioitu, että vihreän siirtymän toteuttamiseksi energiaintensiivinen teollisuus tarvitsisi kaksinkertaisen määrän sähköä ja terästeollisuus noin viisinkertaisen määrän. Komissio on laatimassa työkaluja nouseviin energianhintoihin puuttumiseksi, joita se tulee esittelemään tulevien viikkojen aikana. Rahoitus on tärkeässä roolissa, mitä myös elpymisvarojen 40 % kohdennus ilmentää. Tarvitaan myös uutta rahoitusta, esimerkkinä innovaatiorahasto.

Kasvun ja kilpailukyvyn korkean tason työryhmän puheenjohtaja (*Kirsten Scholl*) kertoo lyhyesti työryhmässä 9.9. käydystä keskustelusta samasta teemasta. FF55-paketti on tärkeä ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi ja oikein toimeenpantuna kasvumahdollisuus. Myös työryhmässä pidettiin kilpailukykyneuvoston roolia tärkeänä. Työryhmä kokoontuu seuraavan kerran marraskuussa ja aikoo seurata paketin toimeenpanoa ja mahdollisesti raportoida sen etenemisesti marraskuun kilpailukykyneuvostossa. Haasteina on erityisesti pk-yritysten osallistaminen ja riittävät investoinnit vihreään teknologiaan. Johtajuus standardisoinnissa on tärkeää kansainvälisen kilpailukyvyn kannalta kuten myös tasapaino sen suhteen, miten puuttua hiilivuotoon. CBAM-ehdotuksissa on vaihtelevia näkemyksiä, osa tukee ja osa epäilee sen tehokkuutta ja yhteensopivuutta WTO:n sääntöjen kanssa. On tärkeä huolehtia siitä, etteivät kustannukset kasaannu liikaa yrityksille tai kuluttajille.

Keskustelu

Jäsenmaiden puheenvuoroissa korostui tuki FF55-paketin tavoitteille ja kunnianhimon tasolle. Päivitetyn teollisuusstrategian ja FF55-paketin tulee tukea toinen toistaan. Päivitetyn teollisuusstrategian alla toteuttavia teollisia siirtymäväyliä pidetään hyvänä työkaluna konkreettisen toimien määrittämisessä. Kaikki pitävät suositeltavana, että kilpailukykyneuvosto seuraa paketin valmistelun etenemistä ja raportoi siitä säännöllisesti. FR totesi aikovansa pitää FF55-paketin säännöllisenä agendakohtana puheenjohtajuuskautensa ajan. On tärkeää, että FF55-paketin käsittelyssä huomioidaan sen vaikutukset EU:n kilpailukykyyn ja talouteen. Jaettu näkemys on se, että hyvin toimeenpantuna FF55-paketti yhdessä päivitetyn teollisuusstrategian kanssa voi muodostaa EU:n uuden kasvustrategian. Ilmastotoimien tekeminen tulee nähdä mahdollisuutena teollisuuden uudistumiseen ja innovointiin. Eurooppalaisen teollisuuden tulee olla entistä kilpailukykyisempi ja vihreyden ja digitalisuuden suunnannäyttäjä. Tarvitaan tätä tukeva toimintaympäristö, joka perustuu avoimille markkinoille sekä selkeälle, ennakoitavalle ja investointeja tukevalle sääntelylle. Huolena on, että nyt ehdotettu sääntely on liian yksityiskohtaista. Toimien sisämarkkinoiden tärkeys toimien mahdollistajana tuotiin myös esiin (SE, IE, PT, LU).

Yksittäisistä FF55-pakettiin lukeutuvista ehdotuksista eniten nousivat esiin päästökauppajärjestelmän (ETS) laajentaminen sekä ehdotus uudesta hiilirajamekanismista (CBAM). Osa totesi lähtökohtaisesti pitävänsä ETS:n laajentamista hyvänä (SE, NL), kun taas osa korosti olevansa huolissaan laajennuksen vaikutuksista hintojen nousuun ja kilpailukykyyn (RO, LV, PL, BG). Jotkin jäsenmaat ovat erityisen

huolissaan kotitalouksille ja pienille yrityksille aiheutuvista kustannuksista. Yleisesti sosiaalisesti oikeudenmukaisen siirtymän tärkeyttä korostettiin (CZ, ES, HU, PT, PL). Taakanjaon on oltava reilu ja siinä tulee huomioida jäsenmaiden kansalliset olosuhteet. On myös tärkeää, ettei jo tehdyistä ilmastopanoksista rankaista. CBAM-ehdotukseen suhtaudutaan pääosin myönteisesti, sillä hiilivuotoon puuttumista pidetään tärkeänä paitsi ympäristösyistä, myös tasapuolisten kilpailunedellytysten turvaamiseksi. Joissain puheenvuoroissa korostettiin, että sen tulee olla yhteensopiva WTO-sääntöjen kanssa ja että päästökaupan ilmaisjakoa tulisi soveltaa sen ohella ainakin siirtymäajan. Joissain puheenvuoroissa nostettiin esiin yleisesti tarve riittävän pitkälle siirtymäajalle erityisesti sektoreilla, joissa vaadittavat muutokset ovat perustavalantaaluisia. Autoteollisuus nousi muutamissa puheenvuoroissa erityisenä huolenaiheena esiin (ES, HU, CZ, PT). Yhtä mieltä ollaan siitä, että raaka-aineiden riittävyys on erityisen kriittistä energiaintensiivisellä sektorilla. Myös kiertotalouden toimintamallien kehittäminen on tärkeää.

Siirtymästä aiheutuvien kustannusten lisäksi osa jäsenmaista kiinnitti huomiota työllisyysvaikutuksiin ja erityisesti siihen, että työt pysyvät Euroopassa (AT, BE, DK). Tämä on tärkeää esimerkiksi IT-alalla. Digitaalinen ja vihreä siirtymä tukevat toisiaan ja vihreän siirtymän onnistuminen on riippuvainen uusien teknologioiden käyttöönotosta ja laajemmasta hyödyntämisestä. Tässä suhteessa myös osaavan työvoiman merkitys on olennainen. Osa jäsenmaista korosti teknologianeutraliteetin tärkeyttä (CZ, BG, HR, PL), osa toi esiin tiettyjä teknologioita merkittävinä siirtymän onnistumisen kannalta (mm. FR, AT). Näitä ovat erityisesti akut, vety ja mikroelektroniikka. On tärkeää, että yrityksiä ja erityisesti pk-yrityksiä tuetaan siirtymässä, jotta tarpeelliset investoinnit saadaan tehtyä. TKI-panokset ovat keskeisessä roolissa. Osa jäsenmaista korostaa IPCEI:den hyödyntämistä ja tarvetta joustavalle/siirtymää tukevalle valtiontukisääntelylle (DE, AT, FR, RO), osa tunnistaa IPCEI:den roolin rajatuissa tapauksissa markkinahäiriötilanteissa, mutta suhtautuu niiden laajempaan käyttöön varauksella (FI, SE, DK, NL, IE, CZ, EE). FI korosti, että on tärkeää, ettei tuleva IPCEI-tiedonanto heikennä EU:n valtiotukisääntöjä.

Osa jäsenmaista korosti, että ydinvoima (FR, CZ, PL, SK) ja maakaasu (CZ, IT, PL) ovat osa ratkaisua ainakin siirtymävaiheen ajan. Osa taas totesi, ettei käytä ydinvoimaa lainkaan (AT, LU), eikä jäsenmaita tulisi kohdella tällaisissa asioissa samalla tavalla. FI korosti kestävän biotalouden, ml. metsätalouden, osana ratkaisua ilmastotavoitteiden saavuttamisessa. SE totesi, että metsien strateginen rooli on tunnistettava, ne muun muassa voivat toimia hiilinieluina sekä tuottaa raaka-aineita fossiilisista polttoaineista luopumisen vauhdittamiseksi. Kansallista toimivaltaa on kunnioitettava.

KOM (Maroš Šefčovič): kaikki ovat yhtä mieltä siitä, että ilmastonmuutokseen vastaaminen on haaste ja samalla iso mahdollisuus. Muutos tulee nähdä kasvumahdollisuutena, tähän komissaari Breton kiinnittää huomiota. Opitaan aiemmista virheistä, kun on annettu osan teollisuudesta poistua, ei enää toisteta tätä. On tärkeä huolehtia kaksoissiirtymän kannalta kriittisen raaka-aineiden saatavuudesta ja osaavasta työvoimasta. Usein mainittuja tärkeitä teknologioita ovat mm. vety, akut ja mikroelektroniikka, nämä ovat keskeisiä yhteiskunnan modernisoinnissa. Nyt on aika esittää näkemyksiä siitä, miten tasapuoliset kilpailunedellytykset saadaan turvattua ja mikä on kilpailuoikeuden rooli tässä. Sosiaalinen aspekti on tärkeä ja siirtymän tulee olla reilu. Kannustaa liittymään raaka-aine allianssiin ja korostaa kovaa kilpailua kriittisistä raaka-aineista. Teolliset siirtymäväylät ovat ohjaavat siirtymää, nyt työn alla energiaintensiiviset alat, seuraavaksi liikenne- ja rakennussektorit. Globaali johtajuus standardisoinnissa on tärkeää, uusi standardisointistrategia on tulossa. Standardit ovat tärkeitä muun muassa 5 ja 6G teknologian ja puhtaan teknologian saralla.

Pj. kaikki kannattavat pakettia ja sitä, että toimivat sisämarkkinat ovat muutoksen pohja, kuten myös ennakoitava ja koherentti sääntely-ympäristö. FF55-paketin toimeenpano tuo uusia kasvu- ja innovointimahdollisuuksia. On myös monia haasteita, joiden luonne usein riippuu kansallisista

olosuhteista. Hiilivapaa, riittävä ja kohtuuhintainen sähkö on ennakkoehto siirtymän onnistumiselle erityisesti energiaintensiivisillä aloilla. On haastavaa vakuuttaa kansalaiset ja yritykset siirtymän välttämättömyydestä, miksi on vältettävä epätasaista taakanjakoa ja kustannuksia kotitalouksille. Tarvitaan paljon sijoituksia, jotka ovat kaikille saatavilla. Pj. aikoo antaa raportin FF55-paketin käsittelyn etenemisestä seuraavassa kilpailukykyneuvoston kokouksessa marraskuussa.

Tarpeisiin vastaavaa politiikkaa EU:n kilpailukykyä ja sisämarkkinoiden edelleen edistämistä varten: Voimien yhdistäminen lainsäädännön parantamiseksi

(Paula Laine-Nordström, EUE)

Puheenjohtaja Boštjan Koritnik kertoi, että lainsäädännön tulee olla tulevaisuuden kestävää ja perustua riittävään tietoon. Parempi sääntely on keskeistä kilpailukyvyn ja kasvun lisäämisessä. Komissio antoi huhtikuussa 2021 paremman sääntelyn tiedonannon, jonka tarkoitus on myös tukea kaksoissiirtymää. Jäsenmaiden on työskenneltävä yhdessä sääntelyn parantamiseksi. Asia on erityisen tärkeä pk-yrityksille.

Komissaari Maroš Šefčovič korosti paremman sääntelyn keskeistä merkitystä kilpailukyvyssä ja kasvussa. Parempi sääntely tukee innovaatioita ja kaksoissiirtymää. On paljon asioita, joita voidaan parantaa. Komissio kertoi, että paremman sääntelyn tiedonannossa tuodaan esiin, miten komissio haluaa virtaviivaistaa kuulemisia siten, että yleisöä kuultaisiin vain kerran voimassa olevan lainsäädännön tarkistamisesta. Komissio haluaa myös kuulla laajempia ryhmiä. Komissio haluaa, että strateginen ennakointi on osa prosessia. Komissio pyrkii siihen, että lainsäädäntö vastaa tulevaisuuden tarpeita. Vaikutusarviot ovat keskeisiä ja komissio tekee niiden osalta parhaansa. Vaikutusarviot tehdään komission ehdotuksesta. Olisi tärkeää, että neuvostossa tehtäisiin vaikutusarviot komission ehdotukseen tehdyistä olennaisista muutoksista. Yksi yhdestä -periaatetta tullaan implementoimaan ensimmäistä kertaa EU:n tasolla. Komissio pilotoi uutta lähestymistä nyt ja aikoo toteuttaa sitä vuoden 2022 työohjelmassa. EU-säädösten täytäntöönpano kansalliseen lainsäädäntöön on tärkeää.

Puheenjohtaja avasi keskustelun ja toivoi jäsenmailta näkemyksiä keskustelun taustapaperissa esitettyyn kysymykseen: *Mitkä asiat jäsenvaltiot kokevat tärkeimmiksi EU:n kilpailukyvyn ja sisämarkkinoiden edistämisen näkökulmasta ja mitkä ovat niiden suurimmat haasteet?*

Useat jäsenvaltiot toivat esiin, että lainsäädännön pitää olla korkeatasoista, johdonmukaista ja selkeää. Sen pitää pystyä vastaamaan tulevaisuuden ja digitalisaation haasteisiin. Paremman sääntelyn katsottiin olevan keskeisessä asemassa sisämarkkinoiden toiminnassa ja kaksoissiirtymässä. Laadukkaan lainsäädännön katsottiin olevan avainasemassa kustannusten laskemisessa sekä Covid 19 -kriisistä elpymisessä.

Luxemburg totesi, että parempi sääntely ei tarkoita välttämättä määrällisesti vähempää lainsäädäntöä. On keskityttävä lainsäädännön laatuun. Esteet sisämarkkinoilla ovat juuri siellä, missä ei ole yhteisiä sääntöjä tai säännöt eivät ole selvät tai niissä on poikkeuksia. Kuitenkin Itävalta katsoi, että parempi sääntely tarkoittaisi nimenomaan vähemmän sääntelyä.

Parempaa sääntelyä koskevaa tiedonantoa tuettiin yleisesti. Viro toi esiin, että pitäisi keskittyä siihen, miten toimenpiteet laitetaan käytäntöön. Keskustelussa tuotiin esiin, että paremman sääntelyn osalta on tehtävä vielä enemmän toimenpiteitä ja lainsäädäntökehikosta on tehtävä vielä tehokkaampi kuin nykyisin.

Erityisesti hallinnollisen taakan vähentämistä ja pk-yritysten huomioon ottamista pidettiin tärkeänä. Liettua totesi, että kaikkea lainsäädäntöä pitäisi katsoa sisämarkkinasilmälasien läpi.

Monet jäsenmaat toivat erityisesti esiin vaikutusarvioiden merkityksen paremmassa sääntelyssä. Vaikutusarvioille toivottiin dynaamisia puitteita. Niiden pitäisi perustua faktoihin ja empiirisiin todisteisiin. Vaikutusarvioiden laadun parantamista pidettiin tärkeänä ja katsottiin, että pk-yritykset pitäisi huomioida niissä erikseen. Saksa ja Ruotsi totesivat, että vain 25 prosentissa komission lainsäädäntöehdotuksia on ollut vaikutusarvio. Useat jäsenmaat myös katsoivat, että myös neuvoston pitäisi lisätä vaikutusarvioiden tekemistä. Latvia toi esiin vastaavan tarpeen Euroopan parlamentinkin osalta. Monet jäsenmaista korostivat vuoden 2016 toimielinten välisen sopimuksen merkitystä. Myös sidosryhmien kuulemisen merkitystä korostettiin.

Yksi yhdestä -periaatteen osalta jäsenvaltioiden mielipiteissä oli eroavaisuuksia. Osa jäsenvaltiosta tuki periaatetta ja odotti pilottivaiheen arviointia. Toisaalta esitettiin näkemyksiä, että komission periaatteen soveltaminen tiedonannossa kuvatulla tavalla on liian kapeaa. Lähestymisestä toivottiin laajempaa muun muassa siten, että se ottaisi huomioon lainsäädännön noudattamisesta aiheutuvat kustannukset. Jotkut jäsenvaltioista suhtautuivat periaatteeseen epäilevästi eivätkä olleet vakuuttuneita periaatteen toimivuudesta.

Monet jäsenvaltiot korostivat sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon valvontaa käsittelevän työryhmän (SMET) työn merkitystä. Jotkut jäsenmaista toivoivat, että työryhmän vuosiraportti otettaisiin jatkossa varsinaiseksi asiakohdaksi kilpailukykyneuvoston agendalle.

Jäsenvaltioista Ruotsi toivoi uutta palveluita koskevaa toimintasuunnitelmaa ja sai ehdotukselleen muutamilta jäsenmailta kannatusta. Itävalta tuki kilpailulainsäädännön kehittämistä EU:ssa ja haluaisi enemmän joustavuutta IPCEI:den osalta. Itävalta totesi, että tarvitaan tasapuoliset toimintaedellytykset suhteessa USA:an ja Kiinaan. Espanja korosti, että myös sosiaalista tasapuolisuutta on tarkasteltava. Tanska totesi, että kaiken uuden lainsäädännön lähtökohtana pitäisi olla digitaaliseen ympäristöön soveltuvuus (Digital by default).

Suomi tuki puheenvuorossaan komission tavoitetta priorisoida paremman sääntelyn agendaa. Paremmalla sääntelyllä yhdessä korkeatasoisen lainsäädännön valmistelun sekä riittävään tietoon pohjautuvan päätöksenteon kanssa on suuri merkitys kaksoissiirtymässä ja haluttujen politiikkatavoitteiden saavuttamisessa. Suomi korosti, että toimivat lainsäädäntöpuitteet ovat EU:n kilpailukyvyn sekä sisämarkkinoiden perusta. EU-lainsäädännön tulee olla selvää, korkeatasoista ja oikeasuhtaista. Suomi toi myös esiin, että hallinnollista takkaa yrityksille ja erityisesti pk-yrityksille on vältettävä. Suomi myös korosti vaikutusarvioiden merkitystä erityisesti Covid-pandemiasta elpymisessä. Jäsenmaiden eri olosuhteet tulisi ottaa huomioon lainsäädäntöehdotusten valmistelussa.

Komissaari Šefčovič totesi, että komissio tarvitsisi jäsenmailta lisää tietoa, jotta voi todella analysoida lainsäädännön toimivuutta. On hyvä, että monet jäsenmaat korostivat puheenvuoroissaan vaikutusarvioiden merkitystä. On tärkeää varmistaa, että vaikutusarviot ovat prioriteetti kaikissa instituutioissa. Monet maat nostivat esiin myös sidosryhmien kuulemisen merkityksen. Komissaari sanoi jakavansa näkemyksen, että olisi tärkeää keskittyä myös hyötyihin eikä ainoastaan kuluihin. Teknologia kehittyy todella nopeasti, ja usein tarvitaan kokeilulausekkeita. Šefčovič piti Tanskan kommenttia lainsäädännön toimivuudesta digitaalisessa ympäristössä tärkeänä. Pk-yritystestiä tullaan hyödyntämään systemaattisesti. Komissio pyrkii hyödyntämään mahdollisimman hyvin SMET:in ja fit for future-työryhmän työtä. Komission lukujen mukaan vain alle 10 prosenttia ehdotuksista ei sisältänyt vaikutusarvioita. Ehkä neuvoston paremman sääntelyn työryhmä voisi varmistaa, että komissio ja jäsenmaat puhuvat samoista luvuista. Komissio on valmis työskentelemään jäsenmaiden kanssa paremman sääntelyn kysymyksissä.

Keskustelun yhteenvetona puheenjohtaja Koritnik totesi jäsenvaltioiden olleen yhtä mieltä siitä, että lainsäädännön pitää olla tulevaisuuden kestävää ja auttaa kaksoissiirtymässä. On otettava huomioon

myös lainsäädännön vaikutus talouteen. Digitaalisten ratkaisujen pitäisi johtaa vähempään byrokratiaan.

Neuvosto hyväksyi EU:n ja Yhdysvaltojen kauppa- ja teknologianeuvoston yhteisen lausuman 12259/21 + ADD 1 + ADD 2. Kyseinen asia oli jäänyt hyväksymättä edellisenä päivänä neuvostossa.

Muut asiat

(Paula Laine-Nordström, EUE)

a) sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon valvontaa käsittelevän työryhmän vuosiraportti

Pj. Počivalšek kertoi, että SMET:llä on keskeinen rooli sisämarkkinaesteiden poistamisessa. Työryhmän jäsenillä on positiivinen näkemys tehdystä työstä. SMET tarvitsee neuvoston poliittista ohjausta. Kuitenkin neuvoston pitää ensin tuntea SMET:in toiminta ja vasta sen jälkeen se voi antaa poliittista ohjausta.

Komissaari Šefčovič totesi, että SMET on menestystarina ja kertoo siitä, miten hedelmällistä yhteistyö komission ja jäsenmaiden välillä voi olla. Ensimmäinen asia mihin on puututtu, on Covid 19 -kriisistä aiheutuneet esteet. SMET-yhteistyötä pitäisi hyödyntää myös elpymisprosessissa ja kaksoissiirtymässä. Esimerkkinä SMET:in menestyksekkäästä työstä komissio kertoi 161 ammatista, joita koskevat ennakkotarkistusvaatimukset poistettiin. Esteitä on kuitenkin vielä paljon jäljellä ja työtä jatketaan. Komissio jatkaa mielellään yhteistyötä jäsenmaiden kanssa.

Pj. Počivalšek kiitti komissiota raportin esittelemisestä.

b) Ministerien yhteinen julkilausuma innovatiivisista julkisista hankinnoista

Kreikka esitteli julkilausuman, jonka Kreikan ja Italian lisäksi myös Luxemburg ja Kypros ovat allekirjoittaneet. Kreikka totesi, että innovatiiviset julkiset hankinnat voivat auttaa elpymisessä ja edesauttaa EU:n talouden tekemisessä kilpailukykyisemmäksi globaalilla tasolla. EU:n jäsenmaiden on toimittava yhdessä komission kanssa innovatiivisten julkisten hankintojen lisäämiseksi. Tämä todetaan deklaraatiossa. Muut maat voivat milloin tahansa allekirjoittaa deklaraation.

Komissaari Šefčovič kiitti Kreikkaa aloitteesta. Nyt ollaan tilanteessa, jossa innovatiivisia julkisia hankintoja on lisättävä. Komissio tukee asiassa jäsenmaita useilla tavoilla.

Muutamat jäsenmaat (Italia, Saksa ja Itävalta) käyttivät puheenvuoron ja pitävät aloitetta tärkeänä.

c) Yhtenäispatentti ja yhdistetty patenttituomioistuin

Pj. Počivalšek totesi, että eurooppalaisen patenttijärjestelmän uudistamisesta on keskusteltu vuosia. Saksa voi vihdoin edetä ratifioinnissa. Myös Slovenia ratifioi pian väliaikaista soveltamista koskevan pöytäkirjan. Tämän jälkeen siltä puuttuu vain yksi ratifiointi.

Saksa totesi, että perustuslakituomioistuimen tuomion jälkeen Saksa pystyi etenemään ratifioinnissa, joka tapahtui 27.9.2021.

Komissaari Šefčovič totesi, että nyt ollaan lähellä uuden patenttijärjestelmän voimaantuloa. Komissio kehottaa jäsenmaita etenemään ratifioinneissa. Väliaikaisen soveltamisen pöytäkirjan voimaantulo odottaa vielä yhden jäsenmaan ratifiointia. On tärkeä saada pöytäkirja voimaan, jotta yhdistetyn patenttituomioistuimen toiminnan alkamista voidaan valmistella. Brexitin jälkeen Lontooseen ei tule tuomioistuinta. Komissio tukee jäsenmaita ja voi avustaa jäsenmaita siinä, että jäsenmaiden yhteinen tahto tämän osalta vahvistetaan. Komissio uskoo, että järjestelmä voisi tulla voimaan 2022.

Jotkut jäsenmaista (Luxemburg, Belgia, Ranska) käyttivät puheenvuoron, joissa tukivat järjestelmää ja sen voimaantuloa. Italia totesi pyrkivänsä varmistamaan, että Milanossa on tuomioistuimelle vaadittavat fasiliteetit. Belgia toivoi, että tämä asia tuotaisiin uudestaan kilpailukykyneuvoston agendalle marraskuussa.

Pj. Počivalšek päätti kokouksen.

Suomen edustajat

Elinkeinoministeri Mika Lintilä
Työministeri Tuula Haatainen
Tuuli-Maaria Aalto (EUE)
Piritta Jokelainen (TEM)
Leila Vilhunen (TEM)
Nina Alatalo (TEM)
Aino Fant (EUE)
Paula Laine-Nordström (EUE)
Niina Nurkkala (EUE)
Maiju Mähönen (EUE)

Asiakirjat

Liitteet

Viite

Asiasanat	55-valmiuspaketti, innovaatiot, jaosto kilpailukyky (EU 8), jaosto tutkimus ja innovaatio (EU 20), kilpailukyky, kilpailukykyneuvosto, sisämarkkinat, teollisuuspolitiikka, tutkimus, tutkimus- ja kehittämistoiminta, ERA, eurooppalainen tutkimusalue
Hoitaa	**TEM, UM, YM**
Tiedoksi	ALR, EUE, LIIVI, LVM, MMM, OKM, OM, PE, PLM, SM, STM, TULLI, VM, VNK, VTV